

Göran Nirdén,
enhetschef
Tel 08-787 8196

Petra Gressirer,
riskanalytiker
Tel 08-787 8071

Tradingverksamhet i banker och värdepappersbolag

Slutsatser

Åtta granskade banker och värdepappersbolag hanterar och värderar riskerna i handeln med svårvärderade produkter på ett i stort sett bra sätt. Det visar Finansinspektionens undersökning.

Men det finns områden där mer kan göras. Företagen bör förbättra sina rutiner för oberoende värdering och kontroll av handlarnas priser. Vissa av företagen bör tillföra mer resurser för sin riskkontroll för att uppnå en starkare ställning gentemot affärssidan.

FI vidtar följande åtgärder

Vi kommer att följa upp hur företagen arbetar med dessa frågor. Produktutvecklingen och förändringarna i handelsvolym och handelsmönster bevakar vi kontinuerligt.

Undersökningen

Med utgångspunkt från FI:s allmänna råd om hantering av marknadsrisker har vi granskat hantering och värdering av komplexa produkter i åtta företag med omfattande handel för egen räkning (trading). Företagen är HQ bank, Kaupthing Bank (Sverige), Nordea, Erik Penser Fondkommission, SEB, Svenska Handelsbanken, Swedbank och Öhman Fondkommission. Med komplexa produkter avser vi i denna undersökning finansiella instrument där marknadsvärden saknas eller där företaget anser att de inte är rättvisande och istället använder teoretiska modeller för värdering.

Bakgrunden till undersökningen är att FI har noterat att tradingen i mer komplexa produkter har ökat i omfång och att produkterna i allt större uträkning har blivit svårare att värdera. Undersökningen visar dock att omfattningen av denna handel är av liten betydelse i relation till balansomslutningen.

Exponeringarna består främst av optioner med långa löptider, aktieindexobligationer och liknande produkter. Storbankerna har givit ut sådana i eget namn medan de andra företagen förmedlar andra låntagares produkter. Provisionsintäkterna för aktieindexobligationer är

betydande. Alla företag i undersökningen köper tillbaka aktieindexobligationer när kunderna så önskar. För vissa företag kan lagret efter sådana återköp och/eller handel i optioner med långa löptider ge positioner som motsvarar upp till 10 procent av balansomslutningen. För de andra företagen i undersökningen är positionerna mätt på samma sätt mycket små.

Undersökningens resultat

Oberoende riskkontroll

Alla de undersökta företagen har en från affärsorganisationen (handlarna) oberoende riskkontroll. Några av företagen i undersökningen har vi kritiserat för att kontrollfunktionen har för små resurser. I ett par fall har vi också framfört kritik mot ett allt för stort beroende av nyckelpersoner inom riskkontrollen.

Policies och instruktioner

Generellt gäller att ju större företaget är, och ju större handelsverksamheten är, desto högre kvalitet har policies och instruktioner. På det hela taget är styrdokumentet bra men vi har kritiserat några av företagen för att ha väl tunna instruktioner för hur värderingen ska gå till.

Oberoende värdering

I alla företagen gör riskkontrollfunktionen oberoende valideringar/värderingar av positionerna i komplexa produkter vid månadsboksluten. I många av företagen görs detta under månaden bara av handlarna. Några företag med ökande handel i komplexa produkter håller just nu på med att lägga över ansvaret för alla värderingar, även mellan månadsboksluten, till den oberoende riskkontrollfunktionen, vilket FI anser är en bra utveckling.

I företag med stora innehav och/eller stor handel bör riskkontrollfunktionerna göra dagliga värderingar. För företagen med mindre innehav kan vi se svårigheterna med att validera priserna dagligen och har accepterat detta. Dock bör de göras oftare än månatligen och framför allt som stickprov utan handlarnas vetskap.

Riskmått

Vi bedömer att företagen i huvudsak använder de riskmått och de mätmetoder som är rimliga i förhållande till verksamhetens omfattning och risknivå. I några fall anser FI att företagen bör göra mer omfattande stresstester och införa övergripande riskmått för hela verksamheten.

Rapportering till ledning

Handel i komplexa produkter och andra finansiella instrument är delegerad inom fastställda ramar, limiter, till särskilda tradingenheter och till enskilda handlare. I alla företag i undersökningen får ledningen och styrelsen skriftlig återrapportering. Rapporterna till företagsledningarna är heltäckande och i allmänhet detaljerade, men till styrelserna kan de förbättras.

Internrevisionen

FI fäster naturligtvis vikt vid en väl fungerande internrevision. Vi har uppmärksammat vissa av företagen på detta.